

ALDO LEOPOLD A JEHO ETIKA ZEMĚ

1. NA ČEM PŘEDEVŠÍM ZAKLÁDÁ A. LEOPOLD SVOU ARGUMENTACI PRO ETICKÉ OHLEDY K ZEMI?

Leopold vychází z určité představy toho, jak podle něj fungují vztahy v biosféře¹ a kam směřuje evoluce² a dává to do kontrastu s uvažováním a jednáním lidí (a potažmo celé společnosti), které je nadměrně a příliš jednostranně určováno ekonomickými zájmy. Toto jednání pramení mimo jiné z oddělení moderního člověka od země a jejích procesů³ a v dobytelské mentalitě. Potenciál dopadu důsledků takového jednání je znahonásoben vynálezem nástrojů, které člověk vynalezl a používá⁴. Etické ohledy k zemi pak vidí jako určitý prostředek pro korekci lidského jednání směrem, který je více slučitelný s dlouhodobou udržitelností využívání země. Za správné Leopold označuje jednání, které „směřuje k zachování celistvosti, stability a krásy biotického společenství“ (254). Ekonomická prospěšnost není vyložene v protikladu s takovým jednáním; je třeba spíše se ubránit tomu, aby byla jediným a rozhodujícím faktorem určující jednání člověka.

2. JSOU JEHO VÝCHODISKA PODLE VÁS DOBRÁ?

Leopoldova východiska se mi zdají dobrá, takže otázkou je spíše to, co by se k nim dalo doplnit nebo jak je dále rozvinout. Rozšířením etiky na celé společenství (biotu) Leopold dochází k tomu, že fungování bioty „závisí na spolupráci a soutěži jejích různých částí“ (245) a ilustruje to na biotické pyramidě. Zde mě napadá, že tato hierarchie postihuje (potravinové) vztahy pouze mezi druhy, ale nikoli uvnitř jednoho druhu. Bylo by zajímavé prozkoumat, které druhy mají tendenci tvořit například mocenské hierarchie uvnitř jednoho druhu a jestli se pak představy o tom, jak by taková pyramida měla vypadat, neprojeví sekundárně do toho, jak se takový druh chová k příslušníkům jiného druhu (mám na mysli především člověka).

Leopoldovým textem také probublává dualita vnitřní a vnější motivace člověka konat činy podporující zdraví celé bioty. Souhlasím s Leopoldem v tom, že vnitřní motivace (založená na etice) je silnější než motivace vnější (např. finanční), ale myslím si, že vnější motivace má taky své místo.

3. JE JEHO ARGUMENTACE RELEVANTNÍ I DNES?

Nepřipadne mi, že by se od roku 1949 do současnosti událo něco, co by Leopoldova východiska učinila irelevantní. Právě naopak, díky globalizaci a růstu počtu obyvatel planety a zvyšování

---

¹ Vychází z pojmu „biotická pyramida“, v níž jsou druhy hierarchicky usprádané dle toho, čím se živí, a jejich fungování „závisí na spolupráci a soutěži jejích různých částí“ (245).

² „vývojový směr evoluce je zdokonalovat a rozrůzňovat biotu“ (245)

³ „[...] moderní člověk je oddělen od země mnoha prostředníky a nespočetným množstvím fyzických pomůcek“ (253)

⁴ „Vynález nástrojů člověku dovolil dělat změny rozsahu, rychlosti a důraznosti dříve nepředstavitelné (246).

komplexnosti technologických vymožeností je dynamika změn a dopadů lidské činnosti ještě vyšší a méně předvídatelná, než byla v době, kdy Leopold dílo napsal.